

การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กไทยวัย 6-12 ปี ที่มีเนื้อหาด้านคุณธรรมและจริยธรรม

Content Analysis of Moral and Ethics in Thai Children Literature for 6-12 Years

ณัฐพัทธ์ อินทร์ศวร¹

Natthapat Insoun

ทัศนาศาลิตะนันท์²

Tassana Saladyanant

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์และศึกษาเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในวรรณกรรมสำหรับเด็กของไทยวัย 6-12 ปี คัดเลือกและจัดทำบรรณานุกรมของหนังสือพร้อมบรรณนิทัศน์ที่เหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็ก โดยการอ่านวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลจำนวน 79 เล่ม 837 เรื่อง และตีความหมายจากแนวคิดหลักของวรรณกรรมซึ่งใช้ข้อความคุณธรรมจริยธรรมจำนวน 16 ข้อ ได้แก่ ความกตัญญูต่อบิดา มารดา ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีสัมมาคารวะ ความรับผิดชอบ

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; Graduate Student, Master's degree in Information Studies, Faculty of Humanities, Chiang Mai University

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; Associate Professor, Department of Library and Information Science, Faculty of Humanities, Chiang Mai University

ความอดทนอดกลั้น ความยุติธรรม การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความสุภาพ การรักษาคำพูด การมีจิตสาธารณะ การประหยัดอดออม และความมีน้ำใจ เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์คุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรมของหนังสือสำหรับเด็ก ผลการศึกษาจากวรรณกรรมทั้งหมดพบว่าคุณธรรมจริยธรรมอยู่มากถึง 62 เล่ม 305 เรื่อง โดยว่าคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความกตัญญูกตเวทีก และความเมตตากรุณาพบเป็นเนื้อหาหลักมากที่สุด และพบว่าคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความเมตตากรุณาเป็นเนื้อหาสอดแทรกมากที่สุด ข้อคุณธรรมจริยธรรมที่พบเป็นเนื้อหาหลักน้อยที่สุดได้แก่ ความมีระเบียบวินัย การเอาใจเขามาใส่ใจเรา และการประหยัดอดออม และข้อคุณธรรมจริยธรรมที่พบเป็นเนื้อหาสอดแทรกน้อยที่สุดคือ การมีจิตสาธารณะ

Abstract

This study aimed to analyze the morality and ethics of literature for Thai children of ages of 6-12 years, as well as to select and prepare references with annotated bibliographies in order to promote and develop morality and ethics for children. The study was conducted by reading 79 copies, 837 stories of award-winning children literature which was interpreted by using the main concept of literature and 16 moral and ethics aspects including gratitude, discipline, unity, compassion, perseverance, honest, respectfulness, responsibility, tolerance, justice, thoughtfulness, politeness, keeping one's words, public mind, austerity, and kindness. These aspects were then used as criteria for moral and ethical analysis of the children's books. The results revealed that morality and ethics were found in 62 copies, 305 stories of the literature books. Gratitude and compassion were mostly found as the moral and ethical aspects in the main content, and the compassion was mostly added. The moral and ethical aspects least likely to be found included discipline, thoughtfulness, and austerity while the least added aspect was public mind.

คำสำคัญ : คุณธรรมจริยธรรม วรรณกรรม วรรณกรรมเด็กของไทย

Keyword : Moral and Ethics, children literature, Thai children literature

บทนำ

สังคมไทยกำลังประสบกับปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคม อันเป็นผลมาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ขาดสมดุล และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Meethongkam, 2008) รวมไปถึงการรับเอาค่านิยมตะวันตกมาใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง (Office of Education Council, 2008) ทำให้ค่านิยมทางวัตถุก้าวเข้ามามีบทบาทต่อคนในสังคมจนละเลยคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรม (Sinlarat, 1991) เมื่อขาดคุณธรรมจริยธรรมจึงนำมาซึ่งปัญหาสังคมมากมายซึ่งมีสาเหตุหรือปัจจัยมากมายที่ทำให้เกิดปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรม เช่น การห่างไกลจากคำสอนทางศาสนา การทำตามใจตนเองอย่างไม่มีขอบเขต มักง่าย ไม่มีระเบียบวินัย ไม่เคารพต่อกฎหมาย บ้านเมือง การให้ความสำคัญกับคุณค่าทางวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ความโลภในอำนาจทรัพย์สินสมบัติ และยศถาบรรดาศักดิ์ ลัทธิเอาอย่างหรือการทำตามผู้อื่นโดยไม่ยั้งคิดถึงความถูกต้อง การนำระบบอุปถัมภ์มาแทนที่ระบบคุณธรรม และที่สำคัญที่สุด คือ ความบกพร่องในการปลูกฝังจิตสำนึกในเด็กไทย (Kraivixien, 2007) ดังนั้น การพัฒนาส่งเสริมทักษะและค่านิยมทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่คนในสังคม จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการแก้ไขปัญหาหนี้และเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสังคมไทยให้น่าอยู่

คุณธรรมจริยธรรมเริ่มต้นจากจิตใจ โดยจิตใต้สำนึกที่ดีจะช่วยสร้างกรอบให้ประพฤติดังสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมและนำมาซึ่งความสุขสงบในสังคม (Sujaritkul, 1991) จิตสำนึกที่ดีนั้นสามารถสร้างได้ โดยการสอนให้รู้จักมีคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่วัยเด็ก เนื่องจากคุณธรรมจริยธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการดูดซับเข้าไปในจิตใต้สำนึก เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากพอที่จะสามารถควบคุมการกระทำและจิตใต้สำนึกได้ (Maddi, 1972; Bhatia, 2006) โดยเฉพาะเด็กในวัย 6-12 ปีซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการพัฒนาทางคุณธรรมจริยธรรมที่สามารถเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมได้ดีที่สุด (Maneesri, 2012; Asher, 1972; Kohlberg, 1964 cited in Sriha-ampai, 2007; Hoffman and Hoffman, 1964) เนื่องจากเด็กเป็นวัยที่สามารถเรียนรู้ได้ดีเปรียบเสมือนแก้วเปล่าที่ยังไม่ได้รับการเติมเต็ม วัยเด็กจึงถือเป็นช่วงชีวิตของการเรียนรู้รากฐานแห่งการเป็นมนุษย์ การสอนคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่วัยเด็กจะทำให้เด็กสามารถซึมซับความรู้ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบรรณารักษ์ ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาทักษะและค่านิยม

ทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก (Sittichai, 2002) จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญ ของบทบาทหน้าที่ของตนเองในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาทักษะและค่านิยม ทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

หนังสือหรือวรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นสื่อการเรียนรู้โดยธรรมชาติ เป็นจุดเริ่มต้น ของการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว (Hornik, 2009) และมีการศึกษาวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า หนังสือหรือวรรณกรรมสามารถนำมาใช้เพื่อบำบัดหรือปรับปรุงพฤติกรรมที่มีปัญหาและ ทักษะที่ไม่เหมาะสมให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ (Saladyanan and Ramingwong, 1987; Kongmongkol, 2009) วิธีการนี้เรียกว่าการบำบัดด้วยหนังสือหรือวรรณกรรมบำบัด (Bibliotherapy) ความหมายทางการแพทย์หมายถึง การใช้หนังสือเพื่อรักษาอาการทางจิต ส่วนความหมายเชิงบรรณารักษศาสตร์หมายถึง โปรแกรมการศึกษาซึ่งเลือกใช้วิธีการอ่าน มาใช้ในการบำบัดรักษาผู้ที่มีปัญหาทางอารมณ์ (American Library Association, 1971) ซึ่งบรรณารักษ์จะแนะนำหนังสือที่เหมาะสมเพื่อช่วยเหลือผู้อ่านในการแก้ไขปัญหา ส่วนบุคคล (Doll and Doll, 1997) ดังนั้น หนังสือสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม จึงเป็นสื่อที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการนำมาใช้ในการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอน การบำบัดพฤติกรรมทั้งในและ นอกห้องเรียน ส่วนบรรณารักษ์สามารถนำมาให้บริการแนะนำผู้ใช้ และบริการหนังสือบำบัด ในห้องสมุด นอกจากนั้นเด็กยังสามารถใช้อ่านและเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมได้ด้วยตนเอง

อย่างไรก็ตามยังไม่มีกรรวบรวมคัดสรรบรรณานุกรมของหนังสือเพื่อเป็นเครื่องมือ ที่จะใช้ในการพัฒนาทักษะและค่านิยมทางด้านคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงใช้ในการ แก้ปัญหาพฤติกรรมการขาดคุณธรรมจริยธรรมของเด็กโดยเฉพาะ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมี ความประสงค์ที่จะวิเคราะห์เนื้อหาคุณธรรมจริยธรรมในหนังสือสำหรับเด็กของไทย วัย 6-12 ปี เพื่อคัดสรรหนังสือที่มีคุณภาพและได้มาซึ่งข้อมูลบรรณานุกรมพร้อมบรรณนิทัศน์ที่จะใช้ ในการพัฒนาทักษะและค่านิยมทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก คู่มือนี้จะประโยชน์ ต่อบรรณารักษ์ในการจัดซื้อจัดหา คัดกรอง และแนะนำหนังสือที่มีคุณภาพให้แก่ผู้ใช้ อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นประโยชน์สำหรับครู นักเรียน และผู้ปกครองในการเลือกใช้ วรรณกรรมที่มีเนื้อหาเหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนและการบำบัดพฤติกรรมทั้ง ในโรงเรียนและที่บ้าน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. วิเคราะห์และศึกษาเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในวรรณกรรมสำหรับเด็กของไทยวัย 6-12 ปี
2. คัดเลือกและจัดทำบรรณานุกรมของหนังสือพร้อมบรรณนิทัศน์ที่เหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กวัย 6-12 ปี

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในวรรณกรรมสำหรับเด็กของไทยวัย 6-12 ปีเท่านั้น โดยศึกษาจากวรรณกรรมจำนวน 79 เล่ม 837 เรื่อง

1. รายชื่อหนังสือ 100 หนังสือดีเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย ปี พ.ศ. 2555 คัดสรรโดย วิทยากร เชียงกุล และคณะ ของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)
2. หนังสือที่ได้รับรางวัลการประกวดหนังสือดีเด่น ของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ประจำปี 2542 - 2557 (15 ปีย้อนหลัง)
3. หนังสือที่ได้รับรางวัลนานาชาติบ็อบส์อะวอร์ด ปี 2551 - 2555
4. หนังสือที่ได้รับรางวัลนายอินทร์อะวอร์ดครั้งที่ 1-14 (2543-2556)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร (Content analysis) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

1. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมสำหรับเด็ก ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม และการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร
2. กำหนดกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษาได้แก่หนังสือสำหรับเด็กของไทยวัย 6-12 ปี โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 79 เล่ม 837 เรื่อง (ตัดรายชื่อหนังสือที่ซ้ำกันแล้ว 1 เรื่อง) จาก 1) รายชื่อหนังสือ 100 หนังสือดีเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย ปี พ.ศ. 2555 คัดสรรโดย วิทยากร เชียงกุล และคณะ ของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) จำนวน 18 เล่ม 2) หนังสือที่ได้รับรางวัลการประกวดหนังสือดีเด่น ของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ประจำปี

2557 – 2542 (15 ปีย้อนหลัง) จำนวน 40 เล่ม 3) หนังสือที่ได้รับรางวัลนานาชาติมีบุ๊คส์อะวอร์ด ปี 2551 – 2555 จำนวน 15 เล่ม และ 4) รางวัลนายอินทร์อะวอร์ดครั้งที่ 1-14 จำนวน 6 เล่ม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งผู้วิจัยหาตัวเล่มจากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หอสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หอสมุดคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หอสมุดโรงเรียนสาริตถ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หอสมุดประชาชน จังหวัดเชียงใหม่ หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษกจังหวัดเชียงใหม่ และอีกส่วนหนึ่ง เป็นการจัดซื้อจากสำนักพิมพ์

3. สร้างและออกแบบเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบบันทึกการอ่าน แบ่งเนื้อหา ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

3.1 ส่วนข้อมูลของหนังสือ

3.2 ส่วนเนื้อหาวรรณกรรม

3.3 ส่วนบรรณนิทัศน์

4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการอ่านและวิเคราะห์เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่สอดแทรกอยู่ในวรรณกรรมแต่ละเรื่อง โดยการพิจารณาจุดมุ่งหมายในการนำเสนอ เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในวรรณกรรม ทั้งการนำเสนอที่มีความเข้มข้นของเนื้อหา ด้านคุณธรรมจริยธรรมสูงและต่ำ จำแนกวรรณกรรมให้เหมาะสมตามอายุของเด็กโดยแบ่ง ออกเป็นสองช่วงวัย คือเด็กวัย 6-8 ปี และ 9-12ปี จากนั้นบันทึกผลลงในแบบบันทึก การอ่าน และเขียนบรรณนิทัศน์

5. ประมวลผลข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6. รวบรวมรายชื่อหนังสือจำแนกตามความเข้มข้นของเนื้อหาและข้อความคุณธรรม จริยธรรมจำนวน 16 ข้อ ได้แก่ ความกตัญญูกตเวที ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความเมตตากรุณา ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีสัมมาคารวะ ความรับผิดชอบ ความอดทนอดกลั้น ความยุติธรรม การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความสุขภาพ การรักษาคำพูด การมีจิตสาธารณะ การประหยัดอดออม และความมีน้ำใจแล้วจัดทำ บรรณานุกรมพร้อมบรรณนิทัศน์ดัชนีชื่อเรื่องและชื่อผู้แต่ง

สรุปผลการวิจัย

1. จำนวนหนังสือที่พบข้อคุณธรรมจริยธรรม

จากการศึกษาวิจัยโดยการอ่านวิเคราะห์เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรมจากวรรณกรรมสำหรับเด็กวัย 6-12 ปี ที่ได้รับรางวัล จำนวนทั้งหมด 79 เล่ม 837 เรื่อง พบข้อคุณธรรมจริยธรรมจำนวน 62 เล่ม 303 เรื่อง

2. เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม

จากวรรณกรรมที่ศึกษาทั้งหมด พบข้อคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความกตัญญู กตเวทิตะ และความเมตตากรุณาเป็นเนื้อหาหลักมากที่สุด จำนวน 39 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.7 และพบข้อคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความเมตตากรุณาเป็นเนื้อหาสอดแทรกมากที่สุด จำนวน 73 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.7 รองลงมาคือ ความกตัญญูกตเวทิตะ จำนวน 46 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.5 ข้อคุณธรรมจริยธรรมที่พบเป็นเนื้อหาหลักน้อยที่สุดได้แก่ ความมีระเบียบวินัย การเอาใจเขามาใส่ใจเรา และการประหยัดอดออม จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.1 และข้อคุณธรรมจริยธรรมที่พบเป็นเนื้อหาสอดแทรกน้อยที่สุดคือ การมีจิตสาธารณะ จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.8

3. ข้อมูลของหนังสือ

3.1 จากวรรณกรรมที่ศึกษาทั้งหมด พบว่าประเภทของวรรณกรรมส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมประเภทนิทานชาดก 558 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 66.7

3.2 ประเภทของหนังสือสำหรับเด็กทั้ง 9 ประเภท พบข้อคุณธรรมจริยธรรมในหนังสือที่วิเคราะห์ 7 ประเภท ได้แก่ หนังสือภาพนิทานพื้นบ้านและตำนาน นิทานชาดก นิยายแฟนตาซี นิยายสมจริงชีวประวัติ และ สารคดี ผลการศึกษาพบว่าหนังสือประเภทนิทานชาดกพบข้อจริยธรรมมากที่สุดจำนวน 275 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.86 เป็นเนื้อหาหลัก 116 เรื่อง เป็นเนื้อหาสอดแทรก 159 เรื่อง

3.3 จากวรรณกรรมที่ศึกษาทั้งหมด พบว่าหนังสือทุกเล่มมีภาพประกอบ ซึ่งลักษณะของภาพประกอบวรรณกรรมสำหรับเด็ก 6 -8 ปี และ 9-12 ปี จะมีความแตกต่างกัน ดังนี้ ภาพประกอบวรรณกรรมสำหรับเด็กวัย 6-8 ปี มีลักษณะเป็นภาพสี่คือมีสี่สันสไลสวยงาม และมีสัดส่วนของภาพมากกว่าเนื้อเรื่อง ส่วนวรรณกรรมสำหรับเด็กวัย 9-12 ปี มีลักษณะเป็นภาพวาดลายเส้น และมีสัดส่วนของเนื้อหามากกว่าภาพ

3.4 จากวรรณกรรมที่ศึกษาทั้งหมด วรรณกรรมส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล 100 หนังสือดีเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย จำนวน 764 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 91.3 และเป็นประเภทรางวัลที่พบข้อจริยธรรมอยู่มากที่สุด

3.5 จากรางวัลวรรณกรรมทั้ง 4 ประเภท รางวัลการประกวดหนังสือดีเด่นของกระทรวงศึกษาธิการพบข้อคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความมีน้ำใจมากที่สุด เป็นเนื้อหาหลัก 5 เรื่อง เป็นเนื้อหาสอดแทรก 18 เรื่อง รางวัลนานาชาติมีบุคส์อะวอร์ดพบข้อคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความมีน้ำใจมากที่สุด เป็นเนื้อหาหลัก 5 เรื่อง เป็นเนื้อหาสอดแทรก 4 เรื่อง ส่วนรางวัลนายอินทร์อะวอร์ดพบข้อคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความมีน้ำใจมากที่สุด เป็นเนื้อหาหลัก 2 เรื่อง เป็นเนื้อหาสอดแทรก 1 เรื่อง และสุดท้ายรางวัล 100 หนังสือดีเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยพบข้อคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความเมตตากรุณาเป็นเนื้อหาหลัก 34 เรื่อง เป็นเนื้อหาสอดแทรก 65 เรื่อง

3.6 วรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมส่วนใหญ่ จำนวน 665 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 79.5 เป็นวรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 9-12 ปี ส่วนที่เหลือเป็นช่วงอายุ 6-8 ปี จำนวน 172 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.25

3.7 หนังสือสำหรับเด็กวัย 6-8 ปี พบข้อจริยธรรมเรื่องความมีน้ำใจมากที่สุด เป็นเนื้อหาหลัก 20 เรื่อง เป็นเนื้อหาสอดแทรก 28 เรื่อง รองลงมาคือความสุภาพ เป็นเนื้อหาหลัก 1 เรื่อง เป็นเนื้อหาสอดแทรก 24 เรื่อง

3.8 หนังสือสำหรับเด็กวัย 9-12 ปี พบข้อคุณธรรมจริยธรรมสองเรื่องที่ทำให้ค่ามากใกล้เคียงกันได้แก่คุณธรรมจริยธรรมเรื่องความเมตตากรุณา เป็นเนื้อหาหลัก 34 เรื่อง เป็นเนื้อหาสอดแทรก 64 เรื่อง และความกตัญญูกตเวที เป็นเนื้อหาหลัก 35 เรื่อง เป็นเนื้อหาสอดแทรก 43 เรื่อง

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยโดยการอ่านวิเคราะห์เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรมจากวรรณกรรมสำหรับเด็กวัย 6-12 ปี ที่ได้รับรางวัล จำนวนทั้งหมด 79 เล่ม 837 เรื่อง พบข้อคุณธรรมจริยธรรมอยู่มากถึง 62 เล่ม 303 เรื่อง นอกจากนั้นแล้วจากการศึกษายังพบว่าแต่ละเรื่องพบข้อคุณธรรมจริยธรรมมากน้อยแตกต่างกันไป และข้อคุณธรรมจริยธรรมที่พบนั้นมี

ความเข้มข้นของเนื้อหาแตกต่างกัน ข้อคุณธรรมจริยธรรมที่มีความเข้มข้นของเนื้อหาสูง จะมีจำนวนน้อยกว่าข้อคุณธรรมจริยธรรมที่มีความเข้มข้นของเนื้อหาต่ำ ซึ่งผลการค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของThichalart (1997) ที่ผลการศึกษากล่าวว่าเนื้อหาจริยธรรมที่พบมีความเข้มข้นของจริยธรรมแตกต่างกันตามลักษณะของเนื้อเรื่อง หากในเนื้อเรื่องพบจริยธรรมกระจายอยู่หลายหัวข้อจะไม่เน้นเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่ง และในเนื้อหาที่มุ่งเสนอจริยธรรมเพียงข้อเดียว จะมีความเข้มข้นของจริยธรรมสูง ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงแบ่งส่วนการวิเคราะห์เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรมออกเป็น 2 ประเภทคือ เนื้อหาหลัก ซึ่งมีความเข้มข้นของเนื้อหาสูง และเนื้อหาสอดแทรก ซึ่งมีความเข้มข้นของเนื้อหาต่ำ จากผลสรุปการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม

จากวรรณกรรมที่ศึกษาทั้งหมด พบข้อคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความกตัญญู กตเวที และความเมตตากรุณาเป็นเนื้อหาหลักมากที่สุด และพบข้อคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความเมตตากรุณาเป็นเนื้อหาสอดแทรกมากที่สุด รองลงมาคือ ความกตัญญูกตเวทีซึ่งผลการศึกษาเมื่อเปรียบเทียบระหว่างข้อคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นเนื้อหาหลัก และเนื้อหาสอดแทรกเป็นไปในทำนองเดียวกัน ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือ หรือคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิผู้คัดเลือกรายชื่อหนังสือให้ ความสำคัญและเห็นคุณค่าของการสอดแทรกเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความกตัญญู กตเวที และความเมตตากรุณาในหนังสือสำหรับเด็กเป็นอย่างมาก

ส่วนข้อคุณธรรมจริยธรรมที่พบเป็นเนื้อหาหลักน้อยที่สุดได้แก่ ความมีระเบียบวินัย การเอาใจเขามาใส่ใจเรา และการประหยัสดอดออม และข้อคุณธรรมจริยธรรมที่พบเป็นเนื้อหาสอดแทรกน้อยที่สุดคือ การมีจิตสาธารณะจากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าข้อคุณธรรมจริยธรรมเหล่านี้ได้รับความสำคัญน้อย แต่ไม่ได้หมายความว่าข้อคุณธรรมจริยธรรมเหล่านี้ไม่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นข้อคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญและจำเป็นต้องส่งเสริมให้แก่เด็กไทยอย่างเร่งด่วน เนื่องจากขณะนี้คนในสังคมไทยขาดระเบียบวินัยอย่างมาก เมื่อผู้คนไม่เคารพกฎระเบียบของสังคม ไม่เคารพกฎหมาย จึงได้เกิดปัญหา เกิดความวุ่นวายในสังคม

ตามมา เริ่มตั้งแต่ปัญหาการจราจรเล็กๆ บนท้องถนน ไปถึงปัญหาระดับชาติ เช่น การไม่เคารพกฎหมายของนักการเมือง ซึ่งนำความเสียหายมากมายมาสู่ประเทศชาติ ส่วนการขาดคุณธรรมจริยธรรมด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และการมีจิตสาธารณะทำให้ผู้คนนึกถึงแต่ตนเอง เกิดความเห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่นหรือคนในสังคม สุดท้ายคือการขาดคุณธรรมจริยธรรมด้านการประหยัดอดออมทำให้ผู้คนใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะในยุคของวัตถุนิยม เมื่อมีเงินไม่พอใช้จ่ายจึงทำให้ปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น การลักเล็กขโมยน้อย ไปจนถึงปัญหาการค้าประเวณีในเด็กวัยรุ่น เป็นต้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับข้อคุณธรรมจริยธรรมทุกข้อเท่าๆ กัน

2. ข้อมูลของหนังสือ

2.1 จากวรรณกรรมที่ศึกษาทั้งหมด พบว่าประเภทของวรรณกรรมส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมประเภทนิทานชาดกมากถึง 558 เรื่อง เนื่องจากจำนวนเรื่องส่วนใหญ่มาจากหนังสือเรื่องพระเจ้า 500 ชาติ ในเล่มนี้มีการบรรจุวรรณกรรมประเภทนิทานชาดกที่กล่าวถึงอดีตชาติของพระพุทธเจ้าอยู่มากถึง 547 เรื่อง นอกจากนั้นยังพบนิทานพื้นบ้านและตำนานที่มีการดัดแปลงมาจากนิทานชาดกอีกด้วย ดังนั้นจึงทำให้พบหนังสือประเภทนิทานชาดกอยู่มากที่สุด

2.2 ประเภทของหนังสือที่พบข้อคุณธรรมจริยธรรม ผลการวิเคราะห์พบว่าหนังสือประเภทนิทานชาดกพบข้อจริยธรรมมากที่สุด เนื่องจากประเภทของวรรณกรรมส่วนใหญ่เป็นประเภทนิทานชาดกซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้นจึงมีโอกาสมากที่จะพบข้อจริยธรรมอยู่มากเมื่อเปรียบเทียบกับประเภทของวรรณกรรมประเภทอื่น

2.3 วรรณกรรมที่วิเคราะห์มีภาพประกอบทุกเล่ม เนื่องจากหนังสือทั้งหมดเป็นหนังสือสำหรับเด็กซึ่งมักจะต้องมีภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็กๆ ให้เกิดความต้องการที่จะอ่านหนังสือ ลักษณะของภาพประกอบวรรณกรรมสำหรับเด็ก 6-8 ปี และ 9-12 ปี จะมีความแตกต่างกัน ดังนี้ ภาพประกอบวรรณกรรมสำหรับเด็กวัย 6-8 ปี มีลักษณะเป็นภาพระบายสี คือมีสีสดใสสวยงาม และมีสัดส่วนของภาพมากกว่าเนื้อเรื่อง เพื่อให้เด็กสามารถเข้าใจเรื่องราวของหนังสือได้ง่ายผ่านภาพประกอบในวรรณกรรม และยังช่วยดึงดูดความสนใจให้เด็กๆ มีสมาธิสนใจอ่านหนังสือได้นานขึ้น ส่วนวรรณกรรมสำหรับเด็กวัย 9-12 ปี มีลักษณะเป็นภาพวาดลายเส้น และมีสัดส่วนของเนื้อหามากกว่าภาพ

เนื่องจากเด็กวัย 9-12 ปี ถือเป็นเด็กโตที่สามารถอ่านและทำความเข้าใจวรรณกรรมได้ด้วยตนเอง ภาพประกอบที่เป็นลายเส้นจึงมีไว้เพื่อให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพในจินตนาการได้มากขึ้นกว่าการอ่านตัวหนังสือเพียงอย่างเดียว

2.4 จากรางวัลวรรณกรรมทั้ง 4 ประเภท รางวัลการประกวดหนังสือดีเด่นของกระทรวงศึกษาธิการ รางวัลนานาชาติบู้คส์อะวอร์ด และรางวัลนายอินทร์อะวอร์ดพบข้อคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความมีน้ำใจมากที่สุด และ 100 หนังสือดีเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยพบข้อคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความเมตตากรุณามากที่สุด จากการวิเคราะห์พบว่ารางวัลทั้ง 3 ประเภทคือการประกวดหนังสือดีเด่นของกระทรวงศึกษาธิการ นานาชาติบู้คส์อะวอร์ด นายอินทร์อะวอร์ด ให้ผลการศึกษาไปในทำนองเดียวกันคือพบข้อคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความมีน้ำใจมากที่สุด สรุปได้ว่าได้วาระกรรมการพิจารณาตัดสินรางวัลหนังสือต่างเห็นพ้องไปในทำนองเดียวกันว่าต้องการเสริมสร้างคุณลักษณะ และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความมีน้ำใจให้แก่เด็กไทย ส่วน 100 หนังสือดีเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยนั้นให้ผลการศึกษาที่แตกต่างออกไปเนื่องจากไม่ได้เป็นการประกวดหนังสือแต่เป็นการรวบรวมรายชื่อหนังสือที่เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชนไทย และเนื่องจากวรรณกรรมหนึ่งในนั้นเป็นนิทานชาดกชื่อ พระเจ้า 500 ชาติ ซึ่งเป็นชาดกว่าด้วยอดีตชาติของพระพุทธเจ้าจำนวนมากถึง 547 เรื่อง โดยเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ดังนั้นวรรณกรรมส่วนใหญ่ย่อมมีเนื้อหาในเรื่องของความเมตตากรุณาเป็นหลัก

2.5 วรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย ผลการศึกษาพบว่าวรรณกรรมส่วนใหญ่ เป็นวรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 9-12 ปี ส่วนที่เหลือเป็นช่วงอายุ 6-8 ปี สำหรับการวิเคราะห์เพื่อแบ่งช่วงวัยที่เหมาะสมต่อการอ่านวรรณกรรมเล่มนั้นๆ วรรณกรรมทั้งหมดเป็นวรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 6-12 ปี แต่ช่วงวัยนี้ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นช่วงที่กว้างเกินไปจึงได้แบ่งออกเป็น 2 ช่วงวัยเพื่อความสะดวกแก่ผู้นำผลการศึกษาไปใช้ โดยผู้ศึกษาใช้เกณฑ์ในการแบ่งดังนี้คือ ภาพประกอบและสีหน้าที่ใช้ของภาพ ความยากง่ายหรือความซับซ้อนของภาษาที่ใช้ และขนาดของตัวอักษร

2.6 หนังสือสำหรับเด็กวัย 6-8 ปี พบข้อจริยธรรมเรื่องความมีน้ำใจอยู่มากที่สุด รองลงมาคือความสุภาพ ผลการศึกษาวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดรางวัลหนังสือให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความมีน้ำใจ

และความสุภาพเป็นอันดับต้น ซึ่งข้อความธรรมจริยธรรมเรื่องความมีน้ำใจ และความสุภาพ เป็นข้อความธรรมจริยธรรมพื้นฐานที่เด็กในช่วงวัย 6-8 ปีสามารถเข้าใจและเรียนรู้ได้ง่าย การสอนเรื่องความมีน้ำใจและความสุภาพแก่เด็กในช่วงวัยนี้ จะช่วยให้พวกเขารู้จักแบ่งปัน อื้ออาทรต่อผู้คนรอบข้าง และรู้จักที่จะปฏิบัติต่อบุคคลอื่นด้วยความสุภาพ รู้จักขอบคุณ ขอโทษ หรือกล่าวทักทายผู้อื่นตามโอกาสอันสมควร ซึ่งช่วยให้เด็ก ๆ มีทักษะการเข้าสังคม ที่ดี และเติบโตขึ้นเป็นคนดีของสังคม ส่วนหนังสือสำหรับเด็กวัย 9-12 ปี พบข้อความธรรม จริยธรรมสองเรื่องที่ทำให้ค่ามากใกล้เคียงกันได้แก่คุณธรรมจริยธรรมเรื่องความเมตตากรุณา และความกตัญญูทวดเวที่ ผลการศึกษาวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการพิจารณาตัดสิน การประกวดรางวัลหนังสือให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเรื่องความ เมตตากรุณา และความกตัญญูทวดเวที่ซึ่งเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่มีระดับความเข้าใจที่สูงขึ้น ตามช่วงอายุ คุณธรรมจริยธรรมทั้งสองข้อจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเป็นคนที่มีความสงสารเห็นใจ ผู้อื่น ช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก และการเป็นผู้ที่รู้จักบุญคุณของผู้ที่มีอุปการคุณ ต่อตนเอง การส่งเสริมให้เด็กในช่วงวัยนี้ได้เรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมทั้งสองข้อจึงเป็นสิ่งที่ เหมาะสมเมื่อพวกเขาเรียนรู้ที่จะเป็นผู้มีความเมตตากรุณา และความกตัญญูทวดเวที่จะ ทำให้พวกเขาเป็นที่รักของผู้คนรอบข้าง และเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม สำหรับหลักเกณฑ์ การตัดสินรางวัลการประกวดหนังสือ หรือเกณฑ์การคัดเลือกหนังสือของคณะกรรมการ นอกจากแนวคิดหลักของหนังสือแล้วคณะกรรมการอาจพิจารณาคุณลักษณะด้านอื่นๆ ของหนังสือร่วมด้วยเช่น สาระความรู้ดีมีประโยชน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งช่วยพัฒนา เยาวชนในด้านต่างๆ เนื้อเรื่องมีอรรถรสชวนอ่าน และมีคุณค่าในเชิงวรรณศิลป์ เป็นต้น

3. นวัตกรรม : รายชื่อหนังสือจำแนกตามข้อความธรรมจริยธรรม และ บรรณานุกรมพร้อมบรรณนิทัศน์ผู้วิจัยได้จัดทำรายชื่อหนังสือสำหรับเด็กไทยวัย 6-12 ปี จำแนกตามข้อความธรรมจริยธรรม และบรรณานุกรมพร้อมบรรณนิทัศน์แยกเล่มไว้เพื่อ ความสะดวกในการใช้งาน ซึ่งในบรรณานุกรมพร้อมบรรณนิทัศน์มีรายละเอียดดังนี้

3.1 รายละเอียดทางบรรณานุกรม ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ภาพประกอบ จำนวนหน้า ขนาดตัวเล่ม รางวัลที่ได้รับ ช่วงอายุ ที่เหมาะสม ประเภทของหนังสือ แนวคิดหลักของเรื่อง และเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่ปรากฏพร้อมเลขหน้า

3.2 บรรณนิทัศน์

3.3 ดัชนีชื่อเรื่อง และชื่อผู้แต่ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยโดยการเพิ่มเติมหรือขยายขอบเขตข้อคุณธรรมจริยธรรมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากข้อคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 16 ข้อที่ได้นำมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์คุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรมของหนังสือสำหรับเด็กในการศึกษาค้างนี้
2. ควรมีการวิจัยโดยการเพิ่มเติมประเด็นปัญหาที่เด็กกำลังเผชิญอยู่ เช่น ปัญหายาเสพติด และเพศศึกษา เป็นต้น
3. เนื่องจากวรรณกรรมสำหรับเด็กนั้นมีการตีพิมพ์ใหม่จำนวนมากในทุกๆปี ดังนั้นการศึกษาวิจัยและรวบรวมวรรณกรรมวรรณกรรมสำหรับเด็กไทยวัย 6-12 ปีโดยจำแนกตามเนื้อหาด้านคุณธรรมและจริยธรรมจะต้องมีการทำวิจัยซ้ำอย่างต่อเนื่องทุกๆ 10 ปี เพื่อที่จะได้เครื่องมือที่รวบรวมรายชื่อหนังสือสำหรับเด็กพร้อมบรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์โดยจำแนกตามข้อคุณธรรมจริยธรรมที่ทันสมัยอยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

- American Library Association. (1971). **Bibliotherapy : methods and materials**. Chicago: American Library Association.
- Asher, W. (1972). Moral development. In **Encyclopedia of Psychology** (Vol.2, pp. 426-429). New York: John Wiley.
- Bhatia, N. (2006). **Children iiterature and ethics**.Retrieved January 17, 2014 From <http://www.ibby.org/index.php?id=634>.
- Doll, B. and Doll, C. (1997). **Bibliotherapy with young people : Librarians and mental health professionals working together**. Colorado: Libraries Unlimited.
- Hoffman, M. L. and Hoffman, L. W. (1964). **Review of child development research**. Vol.1. New York: Russell sage foundation.
- Hornik, L. M. (2001). **What should you do? Approaching ethics through literature**. [Electronic version]. American Library Association, 10(4), 37.
- Kongmongkol, W.(2009). **Using bibliotherapy to improve aggressive behavior of students from divorced families**.Thesis Master of Art (Unpublished doctoral dissertation), Chiang Mai University.

- Kraivixien, T. (2007). The keynote speech: moral and ethics against the problem of juvenile in thailand. Bangkok: Tarn Narmjai Foundation.
- Maddi, S. (1972). **Personality theories**. In Encyclopedia of Psychology (Vol.3, pp. 53-57). New York: John Wiley.
- Maneesri, K. (2012). General psychology. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Meethongkam, S. (2008). **Moral and the development of moral behavior in responsibility of ninth grade students**. Nonthaburi: The Office of Permanent Secretary Ministry of Education.
- Office of Education Council. (2008). **The eight basic moral of students : attitudes and behavior** (Research report). Bangkok: Office of Education Council.
- Saladyanan, T. and Ramingwong, W. (1987). **The effect of using buddhism literature in bibliotherapy for juvenile delinquents**. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Sinlarat, P. (1991). Social change: Impact on Thailand's Educational and Values. In Sinlarat, P. and Rodcumdee, P. (Eds.). **Knowledge and morality**. (p. 33-52). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sittichai, K. (2002). **Trends of developing students' ethical behaviors in rajamangalaInstitute of thechnology, southern campus**. Songkhla: RajamangalaInstitute of Technology, Southern Campus.
- Sriha-ampai P. (2007). **Basic of religious education and ethics**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sujaritkul, A. (1991). Where does the moral of the society start?. In Sinlarat, P. and Rodcumdee, P. (Eds.). **Knowledge and morality**. (p. 3-16). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Thichalart, Y. (1997). **Analysis of moral contents in thai language integrated skill textbooks for the lower secondary level**. Master of Education (Unpublished doctoral dissertation), Chiang Mai University.

ชื่อเรื่อง กระต่ายขี้อาย

ผู้แต่ง น้าเมฆ

ปีที่พิมพ์ 2555

สถานที่พิมพ์ กรุงเทพฯ

สำนักพิมพ์ นานมีบุ๊คส์คิดดี

มีภาพประกอบ จำนวนหน้า 32 หน้า ขนาดตัวเล่ม 24×24 เซนติเมตร

รางวัลที่ได้รับ นานมีบุ๊คส์อะวอร์ดประเภทนิทานภาพส่งเสริมคุณธรรม รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 2 ประจำปี 2554

วรรณกรรมสำหรับเด็กวัย 6 - 8 ปี

ประเภทของหนังสือ หนังสือภาพ

แนวคิดหลักของเรื่อง ส่งเสริมให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความกล้าหาญที่จะเผชิญกับโลกภายนอก

เนื้อหาด้านจริยธรรม

เนื้อหาหลัก -

เนื้อหาสอดแทรก ความสุภาพ(หน้า 26) ความมีน้ำใจ(หน้า 15)

บรรณนิทัศน์

วรรณกรรมเรื่อง “กระต่ายขี้อาย” เป็นหนังสือนิทานภาพสำหรับเด็กวัย 6-8 ปี เนื้อหาหลักของเรื่องมุ่งเน้นในการสร้างคุณธรรมด้านความกล้าหาญ ที่จะเผชิญกับสิ่งต่างๆ โดยไม่เกรงกลัวหรือเขินอาย และส่งเสริมให้ผู้อ่านรู้จักการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ถ่ายทอดเรื่องราวของเจ้าหญิงกระต่ายขี้อาย ผ่านบทกลอนที่มีความสวยงามทางด้านภาษา และเนื้อเรื่องที่สนุก ตื่นเต้น และให้ข้อคิดไปพร้อมกัน

ภาพประกอบที่ 1 รูปแบบบรรณานุกรมพร้อมบรรณนิทัศน์

ดัชนีชื่อเรื่องหรือชื่อตอน

	หน้า
ก – ฮ เทียบงานวัด	1
กษกุมภชาดก : พระราชากับกระพองช้าง	202
กบสองตัว	304
กวางในคอกวัว	302
กโปตกชาดก : นกพิราบกับกา	149
กโปสกชาดก : กากับนกพิราบโพธิสัตว์	247
กระต่ายกับเต่า	287
กระต่ายขี้อาย	2
กระต่ายน้อยนอนไม่หลับ	3
กล่อ่งสุดถนอม	4
ก่องข้าวน้อย	52
กัการุชาดก : ปุโรหิตทุศีล	193
กัจจานิชาดก : หญิงชรากับลูกสะใภ้	196
กัจจานิโคตตชาดก : ลูกสะใภ้กับแม่สามี	117
กัณหาชาดก : โลกตัณญ์	240
กัศสพมันตยชาดก : บิดาชรากับบุตรน้อย	96
กากชาดก : กากับปุโรหิต	153
กาละเกด	46
การเดินทางของลูกยาง	6
กุกุรชาดก : สุนัขถูกฆ่า	219
กุกุฑกชาดก : นกขมิ้นกับลิงอันตราย	102
กุกุฑกชาดก : เทวดากับขนมร่าช้า	207
กุกุฑกชาดก : เพื่อน	5
กุกุฑกชาดก : พระโอรสถวายขนมกุมมาส	186
กุกุฑกชาดก : สัตว์สามสหายกับนายพราน	156
กุกุฑกชาดก : นายบ้านกล่าวความเท็จ	144
กุกุฑกชาดก : พระพุทธรูป	60

ภาพประกอบที่ 2 ตัวอย่างดัชนีชื่อเรื่อง หรือชื่อตอน